

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии Шурои диссертатсионии 6D.KOA-059 оид ба диссертатсияи **Зувайдов Маҳмадулло Маҳмасолиевич** дар мавзуи: «Ҳолати техникӣ - коршоямӣ ва зилзилатобоварии нақби гидротехникии Данғара» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ, аз рӯи ихтисоси 05.23.00 – Сохтмон ва меъморӣ (05.23.07 – Сохтмони гидротехникӣ)

Шурои диссертатсионии 6D.KOA-059 назди Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экологияи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон (ИМО,Г ва Э АМИТ) комиссия дар ҳайати д.и.т., Носиров Набӣ (раиси комиссия), аъзоён: д.и.т., профессор Сафаров М.М. ва н.и.т., Раҳимов И.М., ҷиҳати экспертизаи диссертатсияи **Зувайдов Маҳмадулло Маҳмасолиевич** дар мавзуи: «Ҳолати техникӣ - коршоямӣ ва зилзилатобоварии нақби гидротехникии Данғара» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ, аз рӯи ихтисоси 05.23.00 – Сохтмон ва меъморӣ (05.23.07 – Сохтмони гидротехникӣ) дар асоси протоколи №13-1 аз 19.11.2024 с. таъсис дод.

Комиссияи кори диссертатсионӣ Зувайдов М.М. баррасӣ намуда, ба хулоса омад, ки мавзӯ, муҳтавои диссертатсия ва автореферат ба ихтисос ва соҳаи илме, ки аз рӯи он ба Шӯро қабул, баррасӣ ва ҷимояи диссертатсияҳо иҷозат дода шудааст, мутобиқат мекунад. Муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси пешниҳодшуда мутобиқат мекунад, мавзӯ вобаста ба самтҳои афзалиятноки илми дар ҷумҳурӣ интихоб шудааст ва маводи диссертатсионӣ дар асарҳои ҷопшудаи доктараб дарҷ гардидаанд.

Ҳамин тариқ, кори диссертатсионӣ Зувайдов Маҳмадулло Маҳмасолиевич дар мавзуи «Ҳолати техникӣ - коршоямӣ ва зилзилатобоварии нақби гидротехникии Данғара» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ, аз рӯи ихтисоси 05.23.00 – Сохтмон ва меъморӣ (05.23.07 – Сохтмони гидротехникӣ) ба талаботи қисми V «Экспертизаи диссертатсия дар шурои диссертатсионӣ», Замимаи 2 «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ»-и қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021с., №267 ҷавобгӯӣ буда, барои ҷимоя пешниҳод карда мешавад.

Мубрами мавзуи таҳқиқот

Яке аз самтҳои калидии рушди иқтисодӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон васеъкунии системаи ирригатсионӣ ва азхудкунии заминҳои бекорхобида ба ҳисоб меравад. Бинобар он ба ин самт ҳамчун муайянкунандаи асосии рушди хоҷагии халқ дар муддати зиёда аз ҳафтад сол диққати ҷиддӣ дода мешавад. Қайд бояд намуд, ки имкониятҳои ҷумҳурӣ рушди соҳаи ҳоло ҳам вучуд дорад. Дар сатҳи ҷумҳурӣ барномаҳо ва стратегияҳои гуногун оид ба мучаҳҳаз ва бунёди системаҳои ирригатсионӣ (обёрии замин) бо рӯй овардан ба рушди нақши комплекси агросаноатӣ (КАС) қабул шудаанд. Дар давоми солҳо

(гузариш аз даврони шӯравӣ ба истиқлолият) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон сохтмони шабакаҳои обёрикунанда ва азхудкунии заминҳои навафёлона сурат гирифт, ки дар ин самт таҷрибаи назаррас ҷамъоварӣ гардид.

Дар ташаккули заминаи моддию техникаи пешрафти иқтисодиёти давлати соҳибистиқлол такмил додани системаҳои ирригатсионӣ ва обёрӣ, таҳияи усулҳои муосири агротехникӣ, баланд бардоштани ҳосилнокӣ дар самтҳои гуногуни соҳаи кишоварзӣ нақши марказӣ доранд. Ин ташаббусҳо омили асосии ноил шудан ба афзоиши устувор ва мутаносиби ҳаҷми истеҳсолот, баланд бардоштани самараи он, мукамалгардонии тараққиёти илму техника, инчунин оқилонатар ва самараноктар истифода бурдани захираҳои истеҳсолии мамлакат дар тамоми соҳаҳои иқтисодиёт мебошанд.

Бояд қайд намуд, ки барои ноил шудан ба мақсадҳои пешбинишуда ва самаранок истифода бурдани иқтисодии истеҳсолии ҷумҳурӣ омили беруниро, ки ба иҷрои вазифаҳои ба миён гузошташуда таъсири манфӣ расонда метавонад, ба назар гирифтани лозим аст. Яке аз чунин омилҳо таъсири қувваҳои зилзилавӣ мебошад.

Ҳангоми сохтмони иншоотҳои муҳандисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон омили зилзилавиро ба инобат гирифтани лозим меояд, чунки ҷумҳурии мо дар минтақаи фаёли зилзилавӣ қарор дорад. Ин омил барои лоиҳакашон ва сохтмончиён талаботҳои пеш меорад, ки бояд як қатор шартҳои иловагиро вобаста ба лоиҳакашии иншоотҳои нақлиётӣ зеризаминӣ ба инобат гиранд. Воқеаҳои фалокатоваре, ки солҳои охири дар натиҷаи заминчунбии Туркия, Чин, Юнон, Мексика, Италия, Индонезия ва давлатҳои Осиёи Марказӣ рӯйдод аз он шаҳодат медиҳад, ки омилҳои қайд гардида ба инобат гирифта шавад.

Таърих шаҳодат медиҳад, ки дар ин ҳолатҳо расонидани ёри таъҷилии хатҳои ҳавоӣ ба ҷабрдидагони аз заминчунбӣ зарардида на ҳама вақт имконияти расонидани кумаки ёри авалиндарача дорад, болои ин боз фурутгоҳҳо низ қисман аз кор мебароянд ва корҳои барқароркуниро талаб мекунанд. Дар ҳудуди Иттиҳоди Давлатҳои Муштаракулманофеъ (ИДМ) қувваҳои зилзилавӣ зиёда аз 20 фоизи масоҳати минтақаҳои фаёли таъсири зилзилаҳо дар бар мегиранд ва дар мамлакатҳои Осиёи Миёна ин нишондиҳанда 100 фоизро ташкил медиҳад. Дар баробари ин дар ҳуҷҷатҳои меёрӣ талабот оиди таъмини иншоотҳои роҳ асосан тартиби таъмини зилзилатобоварии гузаргоҳҳои роҳравӣ бештар хусусияти изҳоротӣ доранд.

Ҳамин тавр, ҳолатҳои дар боло зикршуда зарурати гузаронидани таҳқиқотҳои навро ба миён меоранд, ки барои такмил додани лоиҳакашии меёрҳои сохтмонӣ иншоотҳои гидротехникӣ ва обгузаронро дар минтақаҳои хавфнокӣ зилзилавӣ барои таъмини эътимоднокӣ ҳангоми истифодабарии онҳо яке аз вазифаи хеле муҳим ба шумор меравад.

Мақсади кори диссертационӣ – омӯзиши таъсири қувваҳои зилзилавӣ (омилҳои муҳандисӣ - геологӣ), инчунин ҳолати техникӣ – коршоямӣ ва зилзилатобоварии иншооти нақби гидротехникии Данғара мебошад.

Вазифаҳои таҳқиқот:

1. Таҳқиқи таъсири омилҳои муҳандисӣ-геологӣ ва табиӣ-иқлимӣ мо методҳои назарявӣ таҳлил карда шавад.
2. Омӯхтани комплекси иншооти гидротехникии Данғара аз руи маводҳои таҳқиқот кардашуда ва санчишҳои пеш гузаронидашуда.
3. Муайянкунӣ ва таҳқиқи ҳолати техникӣ – коршоямӣ ва зилзилатобоварии нақби гидротехникӣ.
4. Амсиласозии протсессҳои вобаста ба корҳои нақбкани, инчунин муайянкунии ғафсии зиёди тахтасанги зерин нақби обгузарон дар мисоли D-1 НБО – и Роғун.

Навгониҳои илмие, ба муаллиф муаяссар гардидааст, ки бе шубҳа аз нигоҳи илмӣ асоснок шудааст, ва дар ҳамоишҳои илмӣ дохиливу бурунмарзӣ баррасӣ гардида, дар маҷаллаҳои бонуфузи илмӣ, ба монанди маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, маҷаллаҳои сохтори Шохиси иқтибосҳои илмӣ Русия (ШИИР) нашр гардидаанд, ки гувоҳӣ гуфтаҳои болост.

Асоси навгониҳои илмӣ муаллиф:

1. Омилҳои геологие, (литологияҳои гуногун ва тавсифоти массиви чинсҳои куҳӣ), ки ба хосиятҳои мустаҳкамии чинсҳои массиви куҳӣ дар ҳудуди нақби гидротехникии Данғара таъсир мерасонанд.
2. Амсиласозии рақамии ҳолати шиддатнокӣ – шаклдигаркунӣ нақби обгузарон дар мисоли D-1 НОБ – и Роғун ва коркарди пешниҳодҳо оиди зиёдкунӣ ғафсии тахтасанги зерин нақб ва армиронии асоси тахтасанг то ғафсии 5 м.
3. Коркарди конструксияи зилзилатобовари намуди аркагии қубурҳои обгузарон.
4. Пешниҳодҳо оиди интиҳоби намуди маҳкамкунӣ дар асоси мушоҳидаҳо ва таҳқиқотҳои пеш санҷидашуда, бо назардошти элементҳои асосии онҳо, барои қитъаҳои гуногуни нақби гидротехникӣ бо ҳисоби фарқияти аслии геометрӣ ва литологӣ.

Аҳамияти амалии таҳқиқот аз инҳо иборат аст:

- таъмини муҳофизати нақбҳо аз вайроннашавии иншоотҳои гидротехникӣ ҳангоми зилзилаҳо ва имконияти истифодабарии ояндаи онҳо бо харҷи минималии иловагӣ ва вақти камтарин барои таъмир;
- ҳангоми тартибдиҳии барномаи мақсадноки комплексӣ оид ба ноилшавии дараҷаи техникаи ҷаҳонӣ дар сохтмони нақлиётӣ барои солҳои 2019 – 2021 ва то давраи солҳои 2030 ва масъалаҳои ҳалталаби «Рушди сохтмон – 2030», қисмати «Сохтмони иншоотҳои зеризаминии гидротехникӣ»;

- натиҷаҳои таҳқиқот дар раванди таълими муассисаҳои таҳсилоти олии ҳангоми тайёркунии маводҳои маърузавӣ, амалӣ, озмоишӣ ва корҳои таҷрибавӣ, барои курсҳои махсуси «Иншоотҳои гидротехникӣ», «Соҳтмони зеризаминӣ ва қонҳо», «Усулҳои махсуси соҳтмони иншоотҳои зеризаминӣ» дар Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ ва фанҳои «Механикаи хокҳо, асосҳо ва таҷкурсиҳо», «Геологияи муҳандисӣ», «Соҳтмони зилзилабобовар» дар Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав ва инчунин фанҳои «Иншоотҳои гидротехникии дарёӣ», «Дарғоти бетонӣ бо асосҳои саҳройӣ», «Лоиха ва банақшагирии иншоотҳои гидротехникӣ» дар назди кафедраи «Соҳтмони гидротехникӣ ва фанҳои умумитехникӣ» Донишқадаи энергетикӣ Тоҷикистон истифода шуда метавонанд.

Мутобиқати комили саҳеҳии натиҷаҳои кори диссертатсионӣ бо натиҷаҳои усулҳои ҳисобкунии конструкияҳои пешниҳоднамудаи муаллиф ва таҷрибаҳои гузаронидашуда ва маълумотҳои олимони дигар тасдиқи худро ёфтаанд, инчунин истифодаи таҳқиқоти таҷрибавӣ – назариявӣ, усулҳои муосири таҳқиқоти физикӣ – механикӣ, таҷҳизотҳо ва асбобҳои муосир барои иншоотҳои гидротехникӣ саҳеҳии корро таъмин доданд.

Саҳми шахсии муаллиф дар омодагии таҳқиқоти диссертатсионӣ

Муаллиф мақсад ва масъалаҳои таҳқиқотиро саҳеҳ ифода намуда, роҳҳои ҳалли назариявӣ ва таҷрибавии онҳоро муқаррар карда, ҳисоби параметрҳои геотехникии массиви ҷинсҳои кӯҳиро ва ҳолати шиддатнокӣ – шаклдигаркунии нақби зери таъсири қувваҳои зилзилавӣ қарор доштаро бо муайянкунии параметрҳои асосии гузаргоҳи нақби гидротехникӣ баҳогузорӣ намуда натиҷаҳои асосии ба дастовардари ҷамъбасти карда хулосабарорӣ намудааст.

Маводҳои дар кори диссертатсионӣ ҷойдодашуда натиҷаҳои асосии таҳқиқот аз рӯи мавзӯи диссертатсия дар 23 мақола, аз ҷумла 9 мақола дар маҷаллаҳои пешрави тақризишавандаи феҳристи тавсиянамудаи ҚОА - и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷой доданд. Дар конференсияву симпозиумҳои илмӣ дохиливу бурунмарзӣ баррасӣ гардида, нашр шудааст. Унвонҷӯ ҳаммуаллифи 1 адади патенти хурди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ихтирооти "Конструкияи иншооти обгузаронанда" № ТҶ 1417 аз 25 августи соли 2023 мебошад.

Тасвир ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия. Нуқтаҳои асосии кор ва натиҷаҳои ба даст овардашуда дар маводҳои конференсияҳои зерин: //МНПК, «Водные ресурсы, инновация, ресурсо- и энергосбережения», 2023 года, г. Душанбе, Институт водных проблем, гидроэнергетики и экологии Национальной Академик наук Таджикистана (Душанбе, 2023); Конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ; Рушди ояндаи истеҳсолоти материалҳои соҳтмонӣ дар ҚТ, ДТТ (Душанбе, 2023); //МНПК «Архитектурное образование и

архитектура Таджикистана» - 60 соли рушд ва такмил; ДТТ (Душанбе, 2022); //МНТК, Якҷояшавии илм, маориф ва корхонаҳои истеҳсоли материалҳои сохтмони муосир ва маснуотҳо. ДТТ (Душанбе, 2023); СГАСИ ба номи М. Улуғбек (Ҷумҳурии Ўзбекистон, 2022); //МНПК «Ускоренная индустриализация - основной фактор развития Таджикистана», ДТТ (Душанбе, 2019); РНПК “Развитие стабильной энергетики в годы независимости” (Бохтар, 2016) баррасӣ гардиданд.

Дар давраи солҳои 2018 – 2019 унвонҷӯ аз рӯи самти ихтисос такмили касбиро оид ба таҳия ва ҳисобкунии конструксияҳои ба заминчунбӣ тобовар бо мақсади истифодаи онҳо дар сохтмони иншооти гидротехникӣ ва обгузарон дар кафедраи «Иншоотҳои зеризаминӣ, асос ва таҳқуриҳо»-и Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ гузашт.

Диссертатсия ба бандҳои 2 ва 3-уми шиносномаи илмии ихтисосҳои 05.23.00 – Сохтмон ва меъморӣ (05.23.07. – Сохтмони гидротехникӣ) мутобиқат мекунад:

2. Асосноккунии илмии усулҳои нави ҳисобкунӣ, лоиҳакашӣ, сохтмон ва истифодабарии иншоотҳои бетони обнигоҳдории гиреҳҳои дарёӣ; такмилдиҳии усулҳои амсиласозии физикӣ ва математикии шароитҳои кори иншоотҳои гидротехникии бетонӣ дар шароитҳои гуногуни иқлимӣ; такмили заминаи меъёрии лоиҳакашии иншоотҳои бетони гидротехникӣ.

3. Коркарди самтҳои нави пешгӯии ҳолати шидатнокӣ-шаклдигаркунии иншоотҳои гидротехникии зери фишор ва бефишор қарор дошта; такмил додани усулҳои муайян кардани намудҳои гуногуни борҳои иншоотҳои гидротехникии дарёӣ, биноҳо ва турбинаҳои зерисгоҳи НБО; асоснок кардани роҳҳои баланд бардоштани эътимоднокӣ ва устувории иншоотҳои нақлиётӣ обӣ.

Номгӯи мавзӯи диссертатсионӣ ба шиносномаи ихтисоси 05.23.07. – Сохтмони гидротехникӣ мутобиқат мекунад.

Асолати диссертатсия 76,34% маълумотнома оид ба асолат пешниҳод шудааст.

Асолати диссертатсияи автореферат 85,84% маълумотнома оид ба асолат пешниҳод шудааст.

Комиссия дар асоси баррасӣ тавсия медиҳад:

1. Муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси пешниҳодшуда мутобиқат мекунад, мавзӯ вобаста ба самтҳои афзалиятноки илмии ҷумҳурӣ интихоб шудааст ва маводи диссертатсионӣ дар асарҳои чопшудаи доктараб дарҷ гардидаанд.

2. Кори диссертатсионӣ Зувайдов Маҳмадулло Маҳмасолиевич дар мавзӯи: «Ҳолати техникӣ – коршоямӣ ва зилзилатобоварии нақби гидротехникии Данғара» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои техникӣ, аз рӯи ихтисоси 05.23.00 – Сохтмон ва меъморӣ (05.23.07. –

Соҳтмони гидротехникӣ) барои ҳимоя дар Шурои диссертационии 6D.KOA-059 назди ИМО, ГваЭ АМИТ қабул карда шавад.

3. Комиссия пешниҳод менамояд, ки ба сифати муқарризони расмӣ шахсони зерин таъин карда шаванд:

- доктори илмҳои техникӣ, профессори кафедраи гидрогеология ва геологияи муҳандисии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Комилов Одина;

- номзади илмҳои техникӣ, дотсент, мудири кафедраи «Механикаи соҳтмонӣ ва иншоотҳои гидротехникӣ»- и Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш.Шоҳтемур Икромов Илҳом Ислонкулович;

4. Комиссия пешниҳод менамояд, ки Институти энергетикаи Тоҷикистон ба сифати муассисаи пешбар интихоб карда шавад.

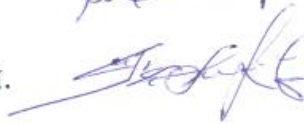
5. Мутобиқи банди 60, Замимаи 2-и қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021 с., №267 комиссияи экспертӣ тавсия медиҳад, ки эълони ҳимояи диссертатсияи Зувайдов М.М. дар сомонаи расмии Комиссияи олии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экологияи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон чой дода шуда, автореферат чоп ва мутобиқи муқарароти қабулшуда ирсол карда шавад.

Раиси комиссия:

доктори илмҳои техникӣ, х.к.и. Носиров Н.

Аъзоёни комиссия:

доктори илмҳои техникӣ, профессор Сафаров М.М.

номзади илмҳои техникӣ, х.к.и. Рахимов И.М.

Имзоҳои д.и.к., Носиров Н., д.и.т., профессор Сафаров М.М. ва н.и.т., Рахимов И.М.-ро тасдиқ мекунам.

Котиби илми Шурои

диссертационии 6D.KOA-059, н.и.т. Кодиров А.С.

“09” 12 с. 2024

